

Jacint Verdaguer, avui

Si haguéssim de classificar Jacint Verdaguer entre els homes més o menys afortunats d'aquest món, hauriem de posar-lo entre els menys sortosos, tant durant la seva vida com després de mort. I amb el temps les coses no s'arrangen. Igual com ha ocorregut sempre, mossèn Cinto gaudeix avui, és cert, del favor del poble petit però no pas de tota la classe intel·lectual.

No pot comparar-se, per posar un exemple, amb Stendhal, del qual el crític francès Sainte-Beuve digué que després de mort ningú no es recordaria, i en canvi ja velem com cada dia el paper de Stendhal puja més enlaire, en contra, val a dir-ho, del nom del seu vaticinador.

Sobre el nostre més gran poeta, abunden més del que sembla els catalans que li guarden encara una mena de rancúnia que arriba fins a una franca antipatia, i no se n'amaguen pas. Sembla com si no perdonessin a Verdaguer algun pecat de rebel·lia o de desobediència que el temps, per altra banda, hauria hagut ja d'esborrar. I, això, ho comprovem tot sovint.

L'any 1977 va celebrar-se a Barcelona la doble commemoració verdagueriana del centenari de la publicació de L'Atlàntida i el setanta-cinquè aniversari de la mort del seu autor, ocorreguda com se sap el 10 de juny del 1902. En algunes conferències donades per professors es féu pesar una crítica duríssima sobre l'obra de Verdaguer, que anava des del vers alexandrí fins a l'argument, la idea global i les vigoroses imatges literàries de L'Atlàntida. Naturalment, es deia que aquest poema no era pas el millor de Verdaguer. Però no s'aturà ningú, en canvi, a parlar del drama de Verdaguer, que tant féu sofrir el nostre poeta de Folgueroles i li minà la vida, convertint el sacerdot màrtir en un ésser miserós i digne de compassió. Tothom sap que el poeta més alt de Catalunya va haver d'acabar anant a cantar en els enterraments per a guanyar un tros de pa per menjar.

Davant aquest panorama i sense ànim de censurar ningú, perquè tothom té el dret de dir allò que pensa, se'ns ha acudit una reflexió.

Potser Jacint Verdaguer era massa poeta per a Catalunya. Amb un altre de més petit n'hauriem tingut prou. Verdaguer havia d'haver nascut, per exemple, a Anglaterra, a França, a Alemanya o a Itàlia. Allí les classes altes són més comprensives i saben distingir els mèrits dels concitadans. Si Verdaguer era massa gran per a Catalunya, i les seves dimensions no s'han adaptat al nostre país. En un mot, el geni de Verdaguer ens ha sobrepassat, i la seva obra no sembla sinó que resulta incòmoda als ulls de certa arudita nostra.

Ben diferent és el cas de Joan Maragall, poeta de Barcelona, però, indubtablement, posseït d'una ànima inquieta i abrandada, i un sentiment popular i sensible. Maragall és un poeta més petit però fet a la mida de Catalunya. Tothom l'estima, l'acull, l'admira, el lloa. En la seva vida no hi ha problemes com aquells, ni rebequeries ni desobediències. Al contrari, en ell tot és magistral i exemplar. Maragall és el poeta de Catalunya; hi encaixa bé, com l'anell al dit. Verdaguer vesti a vegades una sotana bruta i passà gana de pa i de justícia. Maragall, en canvi, anà sempre net i menjà sense dificultats. Maragall el supera, doncs, en la mateixa mesura que el Pla de Barcelona supera la Plana de Vic.

ENS sembla un error que sigui així, i ens fa pena, perquè Catalunya hauria d'estimar tots dos poetes cordialment i obertament, perquè els necessita tots dos; tal com velem que el poble català estima Verdaguer i Maragall, amb un mateix amor.

Per acabar-ho d'arreglar, enfora de Catalunya mossèn Cinto és considerat, allí sí, com el poeta més gran que ha tingut Catalunya. En són una prova les abundants traduccions dels seus llibres que el fan, per a glòria nostra, el poeta català més universal.